

ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНІ ЗАНЯТТЯ – ОДИН ІЗ ШЛЯХІВ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Наталія Семаль¹, Ірина Грибовська², Галина Маланчук²

¹ Ужгородський національний університет

² Львівський державний університет фізичної культури

Проведенні науковцями дослідження свідчать, що рівень залучення населення України до фізкультурно-спортивної активності є невисоким і недостатнім. Так, за даними М. В. Дутчака [1] наша країна за рівнем залучення громадян до організованої рухової активності у декілька разів поступається, зокрема таким країнам як: Японія, Канада, Німеччина, Фінляндія та ін.

Ми підтримуємо думку О. М. Кириленко [2] про те, що галузь фізичного виховання і спорту вимагає створення сприятливих умов для розвитку організацій фізкультурно-оздоровчого та спортивного спрямування, де провідним має бути збереження і покращання здоров'я різних груп населення, зокрема і неповносправних, що є ціннісним пріоритетом для їх залучення до рухової активності. Адже за даними Міністерства охорони здоров'я в Україні проживає 3 млн осіб з особливими потребами.

Серед основних проблем, що слід розв'язати в роботі з неповносправними, за твердженням науковців, є їх соціалізація і це, насамперед, має відношення до молоді [4, 5].

На сьогодні в Україні проводиться значна робота щодо усунення проблеми безперешкодного доступу осіб з інвалідністю до спортивно-масових, оздоровчих споруд та приміщень органів місцевого самоврядування. В регіонах реалізуються програми, які передбачають вирішення проблем фінансового забезпечення розвитку фізкультурно-спортивної та реабілітаційної роботи з інвалідами [3].

У зв'язку із вищевикладеним, вирішення питання соціалізації неповносправних завдяки фізкультурно-спортивній діяльності є актуальним та соціально вагомим. Адже однією з важливих проблем соціалізації неповносправних є залучення їх до систематичної рухової активності.

Опитування вихованців Закарпатського обласного центру з фізичної культури і спорту «Інваспорт», спортивних клубів, шкіл (197 осіб) та їх тренерів-викладачів (38 осіб) дозволило отримати наступні результати.

Так, з'ясовано, що більшість неповносправних (46.3%) дізналися про можливість фізкультурно-спортивних занять від друзів. Окрім того, неповносправні зазначили про важливість для них спілкування, що дає підставу нам припустити важливість занять спортом для соціальної інтеграції людей з особливими потребами. Разом з тим, ніхто із неповносправних не зазначив про особистий контакт із працівником фізкультурно-спортивного закладу.

Однак, опитування тренерів показало, що більшість з них (95.7%) стверджують, що цікавляться у своїх вихованців про те, звідки ті дізналися про можливість занять. Аналіз відповідей підтвердив дані, щодо інформованості неповносправних про заняття знайомими (76.3% опитаних). За твердженням тренерів під час показових виступів на масових святах у місті та спортивних змаганнях дізнались відповідно 47.4% та 50.0% осіб відповідно; з телевізійної передачі 44.7% неповносправних; 42.1% неповносправних дізналися про заняття від лікаря, під час проходження медичної соціальної експертної комісії; ініціювали заняття дітей батьки у 50.0% випадках; 28.9% дізналися з оголошення у газеті; телефоном з фізкультурно-спортивного закладу до відома було залучено лише 5.3% інвалідів. Така ж кількість тренерів (5.3%) зазначили, що їхні учні почули інформацію по радіо.

Тобто, підтверджуються дані щодо недостатньої ролі у просвітницькій роботі засобів масової інформації. Простежується недостатня і особиста діяльність тренерів-викладачів із залучення дітей-інвалідів до занять.

Разом з тим, оцінка власної діяльності тренерами була дуже високою. Так, 92.1% опитаних зазначили свою діяльність щодо залучення інвалідів до регулярних фізкультурно-спортивних занять активною, а 7.9% наголосили, що вона є дуже активною. Також тренери зазначили,

що слід створювати умови для осіб з особливими потребами у доступності місць занять, що є дуже серйозною перешкодою для їх соціальної адаптації.

Таким чином, фізкультурно-спортивні заняття важливі для соціальної інтеграції людей з особливими з потребами.

Література:

1. Дутчак М. В. Спорт для всіх у світовому контексті / М. В. Дутчак. – К. : Олімпійська література, 2007. – С. 85.
2. Кириленко О. М. Залучення населення України до спортивно-оздоровчої активності: соціологічний аналіз проблеми / О. Кириленко // Парадигма здорового способу життя: духовні та фізичні компоненти: зб. наук. статей II Міжнарод. наук.-теорет. конф. кафедри соц.-гуман. дисциплін. – К.: НУФВСУ, 2010. – С. 51–66.
3. Національна доповідь про становище інвалідів в Україні – К., 2008. – 199 с.
4. Перфільєва М. В. Соціалізація неповносправних дітей в рамках інклюзивної освіти / М. В. Перфільєва // 36. наук. пр. Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка. – Кам'янець-Подільський, 2009. – Вип. 11. – С. 72-76.
5. Шляхи удосконалення фізкультурно-спортивної роботи з інвалідами в Україні / С. Матвєєв, І. Когут, Л. Радченко та ін. // Теорія і методика фізичного виховання і спорту. – 2004. – №2. – С. 109–112.